

השובר את האומנין פרק ששי בבא מציעא עה.

עין משפט
גר מצוה

ל' א ב מ"י פ"ח מהל'
מכירה הלכה ה ועי'
במ"מ סמג עשין פז
טו"ש"ע ח"מ סי' קל סעיף
יג וסעיף יד:
ל' ג ד מ"י פ"ט מהל'
שכירות הלכה ד סמג
עשין פט טו"ש"ע ח"מ סי'
שלג סעיף ו:
ל"ח ה מ"י שם פ"ד הלכה
א טו"ש"ע ח"מ סי'
שט סעיף א:
ל"ט ו מ"י שם טו"ש"ע שם
סעיף ב:
מ' ז מ"י שם פ"ה הלכה
א סמג שם טו"ש"ע
ח"מ סי' שי סעיף א:

בגון שבאת חבי"ה לידו. וא"ת א"כ פשיטא וי"ל דה"ל אסמכתא היא ולא קני א"כ דפועל לא נותן לו אלא לשכור צשיה ולא מן הכל: **אפילו** זו י' ב"מ"ז ב"י. וה"ה אפילו זו שהלך בה קלרה יותר אלא *שלא חש להאריך: **הוחמה** בהר פטור. וא"ת למ"ד

HebrewBooks.org © Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

לעיל (דף ק"ג). תחילתו בפשיעה וסופו צאונס חייב אמאי פטור הא תחילתו בפשיעה היה לענין הוחלקה וי"ל דלא מחייב אלא צאונס שיש לתלות שאל לא היה משנה אפשר שלא היה צא האונס כי ה"ה דלריפא דלורבני דאונס צא מחמת הפשיעה שאל היה מצינעס תחת הקרקע כדמשאל לא היו נגנבים אצל הכא כי הוחמה צה כ"ש דאל לא שיה ויהי הולך בצקעה דהוה הוחמה והכי אמר רבא בהמפקד (לעיל דף ק"ו): גבי פשע זה וינאסא לאגס אפילו למ"ד חייב הכא פטור דמלאך המות מה לי הכא מה לי תסם וא"ת שיליה הפועלים (לקמן דף ק"ג): ושם ד"ה א' גבי הניח עדרו וצא לעיר וצא ארי ודרס פטור ומוקי לה רבה דעל צדינא דלא עייל אינשי ופריך אצ"י תחילתו בפשיעה לענין גנבי וסופו צאונס הוא לענין ארי והתם אפילו לא פשע הוא ולא צא לעיר היה נאדע האונס ומאי פריך וי"ל דשאלא אס היה שם היה מוליך למרעה אחר קודם ציאת ארי כי כן דרך הרועים לרעות חצי היום צדה זו וחצי היום צדה אחר או שאלא אס היה שם הארי היה ירא לצא שם או היה מקיים ציה גס את הארי ואת הדוב הכה עבדך וצלאו הכי כריך לפרס הפשט התם כן דקאמר אין אומרים אילו היה שם היה מוליך אלא א' אומרים אס היה יכול להזיל חייב ואס לאו פטור ואי אפשר לפרס צע"א ורז אלפס תרס דאצ"י

לטעמיה דלמר דפרק המפקד (לעיל דף ק"ו): ושם (לא מצינעא כו') אלא אפילו למ"ד פטור הכא חייב דהצלא דאגמא קטלה משמע דלמ"ד חייב א"ש צלאו האי טעמא אע"פ שהאונס היה נאדע בכל ענין ויש לחותם ראייתו דלמ"ד חייב נמי סמך אלאי טעמא דקאמר בסוף דהצלא דאגמא קטלה דאס לא כן תקשי ליה ממתינתין דהכא דקאמר הוחמה צה פטור ומיהו למה שנפרס לצדק דהכא לא חשיב תחילתה בפשיעה א"ש: **ואם** הוחמה מחמת המעלה חייב. וא"ת והיכי ידעינן צרישנא דקמני הוחמה צה פטור דשאל מחמת המעלה הוחמה וי"ל דרצינו שלא הוחמה בעלייתה שעלתה צלא טורח והלכה אחר כן הרבה ולא היתה מויעה וצתר הכי הוחמה וא"כ שלא מחמת מעלה היה ופטור: **בגון** שמתה מחמת אור. פי' שידוע שאותו יוס היה אור משונה צהרים יותר מצדקה או איפכא משלג או ממטר והוה תחילתו וסופו בפשיעה ולהכי נקט להוליה צהר והוליה בצקעה ולא נקט להוליה צהר זה והוליה צהר אחר משום דאין גיליות להשתנות אור אלא מהרים לצקעות אצל מהר להר ומצקעה לצקעה אין דרך אור להשתנות: **רבי** יוסי בר חנינא אמר שמתה מחמת אובצנא. שנתייגעה מחמת מלאכה ואף על גב דמחמת מחמת מלאכה א' מ"מ כיון ששינה חייב שאל היה לו להוליה צהר אפשר שאל היה מוליכה שם לא היה לו להוליה בצקעה לא היתה מתייגעת שם לפי שאין טורח שם כמו צהר ולהכי חייב אפילו למ"ד תחילתו בפשיעה וסופו צאונס פטור אך על רבה דלמר כגון שהישה נחש קשה לריצ"ס אמאי נקט לדידיה הר ובקעה דה"ה מ' למינקט בקעה ובקעה אס ידוע שנמלא נחשים היום בצקעה ששינה להוליה שם דלא שייך האי קלקול להשתנות מהר לצקעה וצרי' דרבה לטעמיה דאית ליה תחילתו בפשיעה וסופו צאונס חייב כדמשמע בס"פ השוכר את הפועלים (לקמן ד' ק"ג): מדפריך ליה אצ"י אמאי פטור תחילתו בפשיעה וסופו צאונס הוא והשתא א"ש דלהכי נקט הר ובקעה משום דהשתא הוה תחילתו בפשיעה לענין הוחמה והוחמה אצל אס שיה מצקעה לצקעה היה פטור דליכא תחילתו בפשיעה וצריש הכונס (צ"ק ד' ט). דפריך ארבה דלמר והוה שחמרה היחא למאן דלמר תחילתו בפשיעה וסופו צאונס חייב אלא אמוראים שצאין לתרץ סוצרים כרצא דלמר מלאך המות מ"ל הכא כו' דלאצ"י דלמר הצלא דאגמא קטלה א"ש מתנינן צלאו הני שנוי וחייב אפילו מתה כדרכה דלמר ההוה אורא שהוליה שם קטלה אע"פ שאין ידוע שיהא אותו אור רע כלל יותר מאור אחר דלאו דוקא נקט הצלא דאגמא א' ה"ה כל שניו אור כדמוכא בשמעתין דהתם והא דנקט בסיפא הוחמה צהר והוחמה בצקעה חייב ה"ה מתה כדרכה כיון דהוה תחילתו בפשיעה אלא משום דבפטור דהר תני הוחמה אשמועינן אף על גב דחימוס הוה צהר טעמא לפטור בצקעה לא מיפטור צהרי אלא אדרבה הוה טעמא לחיובא וא"ת והא שמעינן ליה מרישא דאפילו מתה כדרכה חייב משום דהוה הוחלקה צהר וחימוס בצקעה כ"ש כשמתה ע"י החלקה צהר וחימוס דבקעה דמחייב וי"ל דאי לא אשמועינן בסיפא לא הוה ידעינן אמאי חשיב לה צרישא תחילתה בפשיעה לחייבו אפילו צמתה כדרכה וא"ת ולרבה וכל האמוראים דהכא דפטרי צמתה כדרכה אמאי תני בסיפא הוחמה צהר והוחלקה בצקעה

מפני רעתה. דלמן סהדי דצלאו אונסא דזווי נמי הוה מזבין לה והאי דעיל ונפיק אצווי ממחר הוא לגבות שלא יחזור לוקח: **צעא** לזבוי צמאה. היה צריך למאה זו ורבה למכור שדה קטנה צמאה זו ולא מצא לה לוקחין ומכר גדולה צמאים: **וקא עייל ונפיק אצווי.**

וזה עיכבס: **לא קני.** דלמן סהדי דעל כורחו מכר א' המותר ויכול לומר לכך הייתי מחור אחר המעות לקנות שדה קטנה צמאה: **ולא אשכח.** לא מצא לה לוקחין מיד: **ואילו היה טורח.** טורח לחזור אחר הלוקחין: **הוה משכח.** לוקחי שדה קטנה: **ולא טרח.** הוקשה לו הטרחה ומכר הגדולה צמאים: **ועייל ונפיק אצווי מאי כמוכר שדה מפני רעתה דמי.** כיון דמכר טריחא דלאהדורי אחר לוקח הוקלה עליו למכור אותה צלא דוחק מעות שמע מינה לא צדיבה היתה עליו: **עד כדי שפרך.** אס עשו אצלו קצת המלאכה ולא קיבלו כלום שוכר עליהן כל מה שהוא חייב להן יוסף לאחרים ויגמרו: **שצאס חנינא לידו.** אס י' צדי משהלך הרבה כדרך האומנים המקבלים עליהן מלאכה מצינעס כלי אומנות לצית צעל הצית: **מתני' צקעה והוליה צהר.** צריש ההר ואע"פ שהדרך חלק וישר חייב. בגמ' מפרש מאי שאל רישא הכא דלא מפליג צין הוחלקה להוחמה ובסיפא מפליג להוליה צהר והוליה בצקעה: **ואם החלקה פטור.** שצהר הא רצויה להחליק יותר שרשא ההר חד ומשופע לצדין: **ואם הוחמה חייב.** שהצקעה מעלה הצל לפי שההרים צדיה ואין אור שולט צה: **אם מחמת המעלה הוחמה.** בעלותה מרגל ההר לראשו: **חייב.** שהמעלה גרמה לה והוא שיה להוליה צהר: **וכדיקא.** בגמרא מפרש: או

שנעשים אנגריא. שנטולה לעבודת המלך: **אומר** לו. משכיר לשוכר: **הרי שלך לפניך.** טולנה כמו שהיא סמויה ותלך שאף מולך גרס כמו מולי וטרח א' ואשר אותה כדרכים. וגבי אנגריא נמי המתן עד שתשוב שאף מולך גרס ונפסק שנינו: **מסא** או נצברה. שמפסק כל שצרי' חייב המשכיר למכור העור והנצילה לכלבים ולהוסף מעות ולהעמיד לו חמור או יסכור לו אחר צדמי נצילה שהרי חמור זה שיעצד לו או יחזור לו שצרי' גמ' דקא מפליג צין הוחלקה להוחמה: **שמה מחמת אור.** לא הוחלקה ולא הוחמה ומתה מעמלה הואיל וצמאה צה יכול לומר לו לא מתה זו אלא מחמת אור לא היתה לימודה ליגדל צאזיר הר וקשה לה או לא היתה לימודה צאזיר צקעה וקשה לה: **אובצנא.** עייפות ויגיעה ממשאה. הוליה צהר יכול לומר לו עייפות המעלה שעלתה לראש ההר הועיל לה מחמתה על כן עייפה לה לאחר זמן כשהלכה כדרך החלקה ויגיעה תחת משאה ומתה. ואס שינה להוליה בצקעה אע"פ שלא רצינו אותה מועת ולא היום חס מאד לומר הוחמה י"ל אס הלכה צהר היה האור שולט שם וזמן צה כח ולא חייגה תחת משאה א' בצקעה לא שלט אור אור והיא היתה חסירה כח ויגיעה לה:

נקרא

אפשר שאל היה מוליכה שם לא היה מתייגעת מחמת אור והרוח ששולט שם או אס היה לו להוליה בצקעה לא היה מתייגעת שם לפי שאין טורח שם כמו צהר ולהכי חייב אפילו למ"ד תחילתו בפשיעה וסופו צאונס פטור אך על רבה דלמר כגון שהישה נחש קשה לריצ"ס אמאי נקט לדידיה הר ובקעה דה"ה מ' למינקט בקעה ובקעה אס ידוע שנמלא נחשים היום בצקעה ששינה להוליה שם דלא שייך האי קלקול להשתנות מהר לצקעה וצרי' דרבה לטעמיה דאית ליה תחילתו בפשיעה וסופו צאונס חייב כדמשמע בס"פ השוכר את הפועלים (לקמן ד' ק"ג): מדפריך ליה אצ"י אמאי פטור תחילתו בפשיעה וסופו צאונס הוא והשתא א"ש דלהכי נקט הר ובקעה משום דהשתא הוה תחילתו בפשיעה לענין הוחמה והוחמה אצל אס שיה מצקעה לצקעה היה פטור דליכא תחילתו בפשיעה וצריש הכונס (צ"ק ד' ט). דפריך ארבה דלמר והוה שחמרה היחא למאן דלמר תחילתו בפשיעה וסופו צאונס חייב אלא אמוראים שצאין לתרץ סוצרים כרצא דלמר מלאך המות מ"ל הכא כו' דלאצ"י דלמר הצלא דאגמא קטלה א"ש מתנינן צלאו הני שנוי וחייב אפילו מתה כדרכה דלמר ההוה אורא שהוליה שם קטלה אע"פ שאין ידוע שיהא אותו אור רע כלל יותר מאור אחר דלאו דוקא נקט הצלא דאגמא א' ה"ה כל שניו אור כדמוכא בשמעתין דהתם והא דנקט בסיפא הוחמה צהר והוחמה בצקעה חייב ה"ה מתה כדרכה כיון דהוה תחילתו בפשיעה אלא משום דבפטור דהר תני הוחמה אשמועינן אף על גב דחימוס הוה צהר טעמא לפטור בצקעה לא מיפטור צהרי אלא אדרבה הוה טעמא לחיובא וא"ת והא שמעינן ליה מרישא דאפילו מתה כדרכה חייב משום דהוה הוחלקה צהר וחימוס בצקעה כ"ש כשמתה ע"י החלקה צהר וחימוס דבקעה דמחייב וי"ל דאי לא אשמועינן בסיפא לא הוה ידעינן אמאי חשיב לה צרישא תחילתה בפשיעה לחייבו אפילו צמתה כדרכה וא"ת ולרבה וכל האמוראים דהכא דפטרי צמתה כדרכה אמאי תני בסיפא הוחמה צהר והוחלקה בצקעה

(א) [לעיל ע"י: א] (ב) [לעיל להוליה, א] (ג) [לעיל להוליה, א] (ד) [לעיל להוליה, א] (ה) [לעיל להוליה, א] (ו) [לעיל להוליה, א]

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה הכי שלך וכו' וטרח וישר אותה: (ב) ד"ה אובצנא וכו' תחת משאה אבל בצקעה: (ג) תוס' ד"ה הוחמה וכו' אלא אומדן אס היה יכול: (ד) ד"ה ר' יוסי וכו' מחמת מלאכה פטור מ"מ כיון: (ה) ב"א ד"ה דה"ה כל שצרי:

גליון הש"ס

תוס' ד"ה אפילו וכו' שלא חש להאריך. עין במשנת ה"רם ה"ה מ"ח סי' ח:

הגהות הגר"א

[א] גמ' פשיטא כו' צ"ב גירסת הרמב"ם אציעא להו זצ"ן שיה מלאה צמאתן וקא עייל כו':

מוסף רש"י

אוריא דהר. צ"ה (ע"ד)